

I landet med den store ordfabrik

Af Agnès de Lestrade og Valeria Docampo

På dansk v/Dal Michaelsen

En meget poetisk billedbog, der sætter fokus på sprog og ord.

Den får os til at tænke over alt det, der kan siges uden ord, men

Også på hvor dejligt det er at have nogle ord at gøre godt med. Forskellige ord til forskellige formål – og helst mange af demog så må vi ovenikøbet bruge løs af dem.

Det er en enkelt fortælling. Universet rides op og hovedpersonens problem står lysende klart. En ekstra komplikation er skellet mellem at være rig og fattig. Kærligheden sejrer dog til sidst – den kan nemlig klare sig uden ord.

LÆRINGSMÅL FOR FORLØBET

Tal indledningsvis med eleverne om, hvad læringsmålet med litteraturforløbet er. Hæng evt. op i klassen, så der kan henvises til det i forbindelse med de valgte aktiviteter. Målene kunne alt efter valg af aktivitet være:

Når vi er færdige med forløbet, skal du kunne

- bruge klassens fælles brainstorm til at danne dig forestillinger om en bog, inden du har hørt den
- bruge bogens titel, forsideillustration og bagsidetekst til at forestille dig, hvad bogen handler om
- genfortælle bogens handling ved at bruge handlingsbroen
- udpege fortællingens hovedperson og dens bipersoner
- finde ligheder mellem fortællingen og det virkelige liv
- stille spørgsmål til bogens handling
- forklare sammenhængen mellem bogens handling og illustrationernes farver

FØR BOGEN LÆSES

Skriv ordet "fabrik" på tavlen. Læs ordet i fællesskab og tal om hvad ordet betyder. Måske har nogle elever erfaringer, som klassen kan dele. Nogle har måske forældre, der arbejder på en fabrik, andre har måske selv været inde på en fabrik eller set en udefra.

- lav en liste over ting, der kan produceres på en fabrik – eller lad eleverne tegne/skrive individuelt eller i makkerpar. Har klassen iPads, kan app'en "Padlet" bruges til fælles brainstorm
- tal om, hvorfor ting bliver fremstillet på en fabrik, og om hvordan vi får fat på disse ting
- lav en liste over ting, der ikke kan produceres på en fabrik (disse ord kunne evt. komme fra følgende kategorier: vejret, følelser, mennesker, dyr, elementerne, landskaber).

Fortæl eleverne, at I nu skal læse en bog om en ganske særlig fabrik i et ganske særligt land.

Skriv bogens titel på tavlen: *I landet med den store ordfabrik* – læs i fællesskab

Se på bogens forside og tal om billedet. Hvad er det for en skygge, man kan se? – Hvad er det for en person, og hvad mon han laver? Tal om farverne. Er der mange forskellige? Er det kraftige farver? Er farverne med til at skabe en forestilling om, hvordan bogen er? Mon den er sjov? Mon den er uhyggelig? etc...

Lad eleverne to og to fortælle hinanden, hvilke forestillinger de har om bogens indhold. Lad parrene gå sammen med et andet par og udveksle deres forestillinger.

Læs nu bagsideteksten højt – og bed børnene reflektere over, hvorvidt det, de nu har hørt, passer med deres forestillinger.

Hvis bogen er lånt i klassesæt, er det en god idé, at lade eleverne tage en stille ”picture-walk” alene eller i makkerpar gennem bogens billeder 3-5 minutter.

BOGEN LÆSES

FØRSTE GANG

Forklar eleverne, at de nu skal høre teksten læst op, og at deres rolle er at lytte uden afbrydelser. Læs bogen højt mens eleverne blot lytter og følger med i billederne

Lad efterfølgende eleverne give udtryk for, hvilken oplevelse de havde med oplæsningen

- Var der noget i bogen, som de syntes godt om?
- Var der noget i bogen, som de syntes mindre godt om?
- Var der noget i bogen, som undrede dem?

ANDEN GANG

Ordkendskab

Inden bogen læses igen skal eleverne have at vide, hvad formålet med anden oplæsning er. Forklar at du vil stoppe op og forklare nogle ord, som det er meningen alle skal kende betydningen af. Efter oplæsningen skal klassen arbejde med ordene. Stop op ved følgende ord:

Første opslag: *indbyggerne* – lad eleverne gentage ordet indbyggerne højt i kor. Forklar ordets betydning. Fx: Indbyggere er personer, der bor på et bestemt område. Man kan være indbygger i en by eller i et land. Vi er indbyggere i Danmark.

Tredje opslag: *alverdens* – lad eleverne gentage ordet højt i kor. Forklar ordets betydning. Fx: Når man deler ordet *alverdens* i to ord - al og verdens, forstår man, at *alverdens sprog* betyder alle sprog i verden.

Femte opslag: *kasserede* – gentag ordet i kor. Forklar ordets betydning. Fx: Når man kasserer noget, smider man det væk eller vælger det fra.

Tolvte opslag: *formue* – gentag ordet i kor. Forklar ordets betydning. Fx: Når man har en formue, har man rigtig mange penge

Tolvte opslag: *ædelsten* – gentag ordet i kor. Forklar ordets betydning. Fx: Ædelsten bruges til smykker. De er mange penge værd og bliver meget smukke, når de bliver slebet. Det kan fx være diamanter og smaragder

Når bogen er læst færdig anden gang, skal eleverne på banen. Kan de mon huske de ord, der blev forklaret? Kan de huske, hvad de betød? Lad dem evt. hjælpe hinanden to og to, inden ordene repeteres på klassen.

Nu skal der arbejdes med ordene, så eleverne får mulighed for at gøre dem til en del af deres aktive ordforråd. Disse aktiviteter kan bruges:

- Lav en ordbogsvæg med tegninger og ord
- Lav sætninger med ordene
- Lad eleverne sætte det rigtige ord ind i disse sætninger:
 - ✓ I halskæden sad en stor rød
 - ✓ Når byen skal have en ny legeplads, skal den laves af
 - ✓ Hvis man arbejder flittigt kan man tjene en
 - ✓ Alle blyanter, der var knækket, blev
 - ✓ Lad eleverne svare på spørgsmål ved at bruge de nye ord:
 - ✓ Hvad skal man gøre med rådne æbler?
 - ✓ Hvad kan man sætte i en fingerring?
 - ✓ Hvad kan et stort hus koste?
 - ✓ Hvem bestemmer, hvem der skal være statsminister?
 - ✓
- Tal om at indbyggerne på et bestemt sted ofte kaldes noget forskelligt – alt efter hvor de bor.
EN DANSKER er en indbygger i Danmark. Lad eleverne gøre disse sætninger færdige:
 - EN TYSKER er..
 - EN KØBENHAVNER er..
 - EN FRANSKMAND er..
 - EN HERNINGENSER er..
 - EN NORDMAND er..
 - EN SVENSKER er..
 - EN AARHUSIANER er..
 - EN ISLÆNDING er..
- Lad eleverne lave disse sætninger om, så udtrykket alverden indgår. Fx: "*Hele verden* skal vide, at jeg er glad i dag", "*Han ønskede sig al den rigdom, der findes i hele verden*", "*Alle mennesker har brug for mad*", "*Jeg vil ikke bytte min hund for alle de katte, der findes i hele verden*",
- Lad eleverne lave og opføre små dialoger, hvori ordene indgår. Dette kan evt. gøres i Go-Animate eller blot som video-optagelse.

DET VIDERE ARBEJDE MED BOGEN

Personer

Vi hører om tre personer i bogen. Den ene er bogens hovedperson, de to andre er bi-personer. Hvem er hvad?

Måske skal historien læses endnu engang, idet eleverne får til opgave at lægge mærke til, hvad vi får at vide om de tre i såvel tekst som billeder.

Saml op i plenum: Hvad får vi at vide om de tre? (Brug både tekst og billeder). KOPIARK A kan evt. indgå.

Handling

Handlingsbroen inddrages til genfortælling af historien. Begyndelse, midte, slutning

Lad eleverne hjælpe hinanden to og to med at lave 2-4 spørgsmål til teksten. Spørgsmålene kan evt. skrives ned. Herefter går makkerparret sammen med et andet makkerpar og stiller spørgsmålene til hinanden.

Lad eleverne sætte ord på hvad hovedpersonens problem er i denne historie?

Er der noget, der forværrer situationen?

Hvordan løses problemet?

Tema'er

Ord

Find svar i teksten på følgende:

- Hvor kommer ordene fra i dette mærkelige land?
- Hvordan får indbyggerne fat i ord?
- Koster alle ord det samme?
- Hvordan får de rige ord – og hvordan får de fattige?
- Hvad er det for tre ord Philip har fanget?
- Hvor mange ord bruger Oscar på Celine?
- Hvordan tager Celine imod Philips ord? – hvad siger hun til ham?
- Hvilket ord har Philip gemt til sidst?

Hvordan udtrykker Celine sig uden ord? (hun smiler og hun kysser)

Er der andre ordløse måder at udtrykke sig på. Lad eleverne komme med forslag og lad alle agere til forslagene. (det kunne være bevægelser og mimik, der udtrykker: "Ti stille!", "Kom herhen!", "Stop!", "Jeg elsker dig", "Du er tosset", "Jeg kan ikke høre dig" osv...)

På sjette opslag møder vi to ord, som sjældent bliver brugt. Ventrilokvist og palindrom. Find sammen med eleverne ud af, hvad disse ord betyder. Ventrilokvist = bugtaler og palindrom = sætning eller ord, der kan læses både forfra og bagfra fx *rør – mellem – rejer - de blå ål bed – skal Eva have laks – den laks skal ned...*

Leg at klassen er indbyggere i landet med den store ordfabrik. Del sedler med ord ud til hver elev – fx 3 stk. Et navneord, et udsagnsord og et tillægsord. KOPIARK B kan bruges. Sørg for at alle kan læse egne sedler. Leg på følgende måde:

1. Alle går rundt mellem hinanden og "samtaler" – man har altså kun tre ord at bruge af
2. Stop aktiviteten og bed eleverne om at samtale om noget bestemt. Det kunne fx være:
 - a. Forklar at du gerne vil lege
 - b. Fortæl lidt om dig selv
 - c. Bed om hjælp til at finde din blyant
3. Stop aktiviteten og forklar eleverne, at de nu får to blanke sedler – og at de nu er blevet rige og selv må skrive (eller tænke) et ord på hver. Fortsæt nu med at "samtale" om de tre samme emner som før.
4. Stop aktiviteten og forklar eleverne, at de nu er fattige og derfor er nødt til at finde ord, som andre har kasseret. Derfor må alle aflevere de sedler, de har – og i stedet samle tre nye op fra gulvet. (KOPIARK C kan bruges). Når eleverne har læst deres nye ord, skal de tænke over, hvad de kunne udtrykke med et eller flere af ordene. Lad dem gå sammen to og to – og formidle deres næsten ordløse ytring til hinanden. Lad dem gætte, hvad den anden forsøger at sige.

Rig og fattig

Lad eleverne reflektere over, hvordan det er at være hhv. rig og fattig indbygger i landet med den store ordfabrik.

Hvilke forskelle er der for rige og fattige indbyggere i vores land?

Illustrationer

Hvilken farve er den mest brugte i illustrationerne? Betyder det noget for stemningen?

På nær et par opslag er der én farve, som skiller sig ud fra det brune – hvilken?

Hvorfor mon de sidste opslag er så røde?

Find de to opslag, hvor der ikke er brugt rødt – mon der er en mening med det?

Gå på jagt i illustrationerne og find skilte etc. der fortæller, at historien foregår i landet med den store ordfabrik.

AFSLUTNING

Lad eleverne reflektere over, om der er noget i bogen, der minder om deres eget liv. Mange har måske oplevet, at andre har muligheder, som de selv ikke har.

Hvor mange stjerner skal bogen have?

Lad jer inspirere til at digte lignende historier – mundligt eller skriftligt. Fx "I landet med den store forældrefabrik" eller "I landet med den store tidsfabrik"

Nåede vi i mål? Se på læringsmålene og drøft, i hvor høj grad det lykkedes klassen at nå de enkelte mål eller at være på vej i mål.

God fornøjelse

Mvh

Marianne Skovsted Pedersen

Pædagogisk konsulent

VIA-CFU

fis	brun	sove
hval	gammel	drille
snot	ulækker	græde
blod	sørgelig	smaske
snegl	irriterende	slå
cigar	sur	lyve

papir	rød	lege
blyant	stor	løbe
bold	ny	grine
hår	sjov	finde
sko	hurtig	læse
hus	væk	svømme

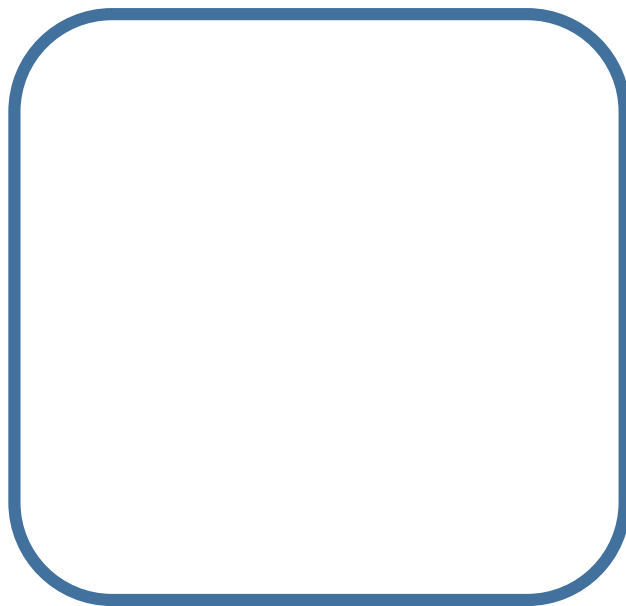
KOPIARK A

PERSONER

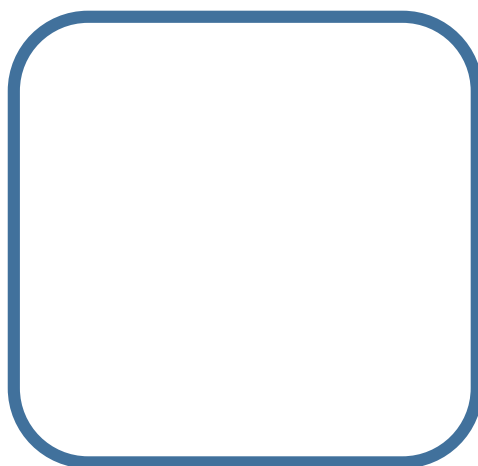
Tegn bogens personer

Hovedperson

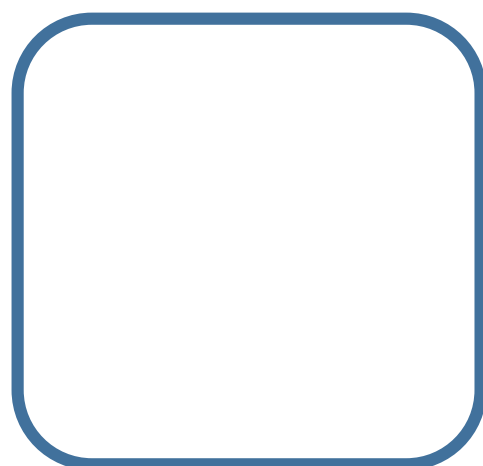
Navn:

Biperson

Navn:

Biperson

Navn: